

poslušen ukazom in družbenim predpisom; posebno pa pojdem na roko svojemu pastoru z vso radovoljnostjo in spoštovanjem! Izročeno mi službo cerkvenika in učitelja spolnoval bom najvestneje."

Prav gotovo bi se ne baval s to notico „Prim. Lista“, če bi končno ne pozivljaj naprednega učiteljstva na odgovor. Tendenca naprednega učiteljstva celokupne Avstrije je klerikalni kliki do pičice znana, zato jo tu nočem pojasnjevati, ponavljati. Vprašam pa Vas, gg. tovariše v „Slomškariji“, kateri kopljete grob svojemu stanu, kateri ponižujete naš ugled, kateri pomagata vezati učiteljstvo v klerikalne spone, kaj pravite k razprostrto tiskanim besedam: „Izročeno službo cerkvenika in učitelja spolnoval bom najvestneje.“ Izvestni gospodje okrog „Prim. Lista“ so sedaj jasno in glasno priznali, da bi radi podredili učiteljstvo, četudi tu pa tam trde, da nočejo nadvlade nad njim. Sline se jim cede po konkordatskih časih, zato so ponatisnili to notico z vso slastjo.

Slomškarji in Slomškarice, kateri imate dr. Jožefa Pavlico za polboga! kako bi se glasilo, ko bi duhovnik ukazal podrejenemu učitelju: Očisti mi čevlje, pelji kuharico na izprehod, hodi zvonit, pojdi agitirat za kakega katoličana največjega kalibra, à la Cahej itd. To bi bili zlati časi, kaj ne? Grobokopi lastnega stanu, kaj pravite k temu?

Notico z dne 6. marca „Prim. Lista“: „Na znanje naprednim učiteljem“ vzamemo hladnokrvno na znanje. Vaše strašilo je naš smeh. Vendar ne mislite, da smo v sorodu z zajcem radi vaše strahovlade. Končno še omenim, da bo napredno učiteljstvo skrbno pazilo, da ne bodo duhovniki vohunili po poštnih uradih, kakor se to nekje po id...ski dolini dogaja. Gospodje, pozor! Sapiienti sat.

Smrtna kosa. Nemila smrt je ugrabila iz naših vrst minoli mesec kar dva tovariša in sicer Komavljia Jakoba nadučitelja v Št. Ferjannu pri Gorici in Perca Antona, učitelja v Avčah pri Kanalu.

Prvi je bil vpliven in delaven učitelj v svoji občini in skrben družinski oče s sedmimi nepreskrbljenimi otroci, kateri v svoji osamelosti sklepajo roke k nebu in molijo s svojo blago materjo za nepozabnim roditeljem. Uboga mnogobrojna obitelj bode živela s pičlimi 80 K mesečne pokojnine in trpeča mati-vdova ima vendar-le toliko poguma, da upa preskrbeti vsem otrokom primerno izobrazbo. To je boj — to je junaštvo sedanjih modernih dni, katero zasluži najsijajnejše nagrade od strani naših deželnih očetov...

Ta nesrečni slučaj kriči po regulaciji učiteljskih plač!

Drugo žrtvo si je izbralo nebo v osebi osemindvajsetletnega tovariša-mladeniča Antona Perca. Blagi pokojnik je bil mirna, blaga, krotka in nenavadno pobožna duša. Obolel je nagloma. Preselil se k svoji dobri materi v Gorico, kjer je kmalu umrl. Na dan sv. Jožefa smo blagega Perca sprejeli na goriško pokopališče in nad štirideset tovaršic in tovaršev smo dokazali svojo ljubezen do umrlega kolega in izrazili svoje srčno sožalje obupajoči gospej materi in gospici sestri, katera je tudi naša marljiva tovaršica na Ajdovskem.

Draga, nepozabna tovariša! Uživajta neskaljeno srečo nad zvezdami, saj:

Lepše sonce vama sije,
lepša zarja rumeni,

kakor preganjanemu slovenskemu učiteljstvu!

Srbija.

Predlog zakona o narodnih školama. Jedna grupa narodnih poslanika podnela je predlog za izmenu našeg za-

kona o narod. školama. G. ministar prosvete podneo je takodje svoj projekat za izmene u istome zakonu. I g. ministar i poslanici podneli su predloge svoje u želji da olakšaju i unapred krenu naše narodno školovanje i da položaj učitelja poprave i materijalno bolje osiguraju.

G. ministar u svome projektu zadržava građanske škole (više narodne) in stalni školski nadzor, koje ustanove imamo mi od 1898 god. Projekat narodnih poslanika izostavlja obe ove ustanove.

Februarja 3. (po st. k.) pročitana su u narodnoj skupštini oba zakonska projekta a uz njih i izveštaj skupštinskog odbora, da se projekat narodnih poslanika uzme za osnovu pretresa a da se projekat g. ministra odbaci. G. ministar u svom podužem govoru branio je svoj projekat, ali je skupština rešila da se njegov projekat odbaci. G. ministar odmah je dao ostavku na svoj položaj i iz skupštinske dvorane izašao.

Ostavka g. ministra uvažena je ali nije još niko na njegovo mesto postavljen, njega zastupa g. ministar pravde. Dokle će ovaj provizorijum u prosveti trajati ne mogu Vas pouzdano izvestiti.

Ovih dana izneće se, u skupštini, na pretres zakonski projekat narodnih poslanika i ja se nadam da ćemo do kraja ovoga meseca (st. k.) imati gotove izmene u škol. zakonu, čime će se pomoći i školi i učitelju. Kad se i kako se naš zakon izmeni izvesti će poštovane čitaocce cenjenog Tovariša-a.

Sastanak srpskih i bugarskih učitelja. U jednom od ranijih št. Uč. T. štampali ste moj izveštaj o pohodu beogradskih učitelja u Sofiju i Plovdiv (glavne gradove Bugaske kneževine). Imam da Vam javim za još jedan bratski sastanak srpskih i bugarskih učitelja. Krajem decembra pr. godine, trideset srpskih učitelja iz okruga krajinskog (pogranični okrug) sa svojim škol. nadzornikom g. Bašićem pohodili su znamenito selo (vas) u Bugarskoj Bregovo. U Bregovu su srpske učitelje dočekali bugarski učitelji te su se u zajednici drugarski i bratski proveli. Želje su naše da ovi sastanci budu što češći i da iza njih ostanu kakve trajnije uspomene. U našim učiteljskim krugovima razmišlja se o tome: da se pokrene kakav zajednički pedagoški list na kome bi radili i koga bi čitali: pored Srba još i Bugari, Hrvati i Vi Slovenci.*)

Mislite li da se ova ideja da izvesti i kako?

Želeći slovenačkom učiteljstvu i njegovom Tovarišu-u svakoga napredka, ja završujem ove redove sa lepim pozdravom koga šaljem cenjenem g. uredniku i njegovim kolegama.

M.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za radovljški okraj zboruje v četrtak dne 3. aprila 1902 popoldne ob 3. uri v šolskem sropju na Jesenicah. Dnevni red: 1. „O šolski higijeni“, poroča g. učitelj K. Matajce, 2. Občni zbor z navadnim vsopredom. K obilni udeležbi vljudno vabi Odbor.

Goriško.

Z Ajdovskega. Naša čila podružnica je 20. m. m. imela občni zbor. Najzanimivejša točka dnevnega reda je bilo poročilo tovariša Možine: „Kako naj učiteljstvo prireja oziroma pospešuje poučne kmetske shode na Vipavskem.“ Poročevalec je izborno rešil svojo nalogo, ker ima res mnogo skušenj v socijalnem gospodarskem gibanju vipavskega posestnika.

*) Prav lepa misel.

Uredn.

Poudarjal je posebno potrebo vinarskih in sadjarskih društev, kjer je obilo hvaležnega dela za poučna predavanja v raznih kmetijskih strokah. Učitelj naj se ga loti z vsem navdušenjem, kljubovaje mnogim konservativnim nazorom in raznim oviram, ker le delo za ljudski blagor nam pridobi večji ugled in boljšo bodočnost. Tovariši, le trezno na delo v tem smislu! Debate so se udeleževali tovariši Bajt, Strnad, Medvešček, Tomažič, Šinigoj in drugi.

Ostale naše težnje so že itak znane, in jih še deloma bode precizovalo pri zborovanju deželnega goriškega učiteljskega društva dne 1. aprila pri Jeleni v Gorici, katerega se moramo udeležiti polnoštevilno.

Naše odločne gospice tovaršice napravijo gotovo — kakor vedno — svojo dolžnost. Pri vsakem zborovanju jih imamo prav mnogo, kar pač jasno dokazuje njih stanovsko zavednost. Le tako dalje! Saj je tudi zadnji čas, da smo se vsi pričeli povspenjati iz nekdanje nesmiselne učiteljske malodušnosti in slediti duhu časa, kateri mora priboriti tudi našemu stanu — slobodo. Naprej! Na svidenje po veliki noči dne 1. aprila!

Književnost in umetnost.

„Zvonček“, (4. števil.) je izšel za praznike res v praznični obliki. Krasi ga 12, večinoma barvanih slik. Ta številka tvori celoto za-se in se lahko naroči za 1 krono pri upravištvu v Ljubljani. Mladina naša je bo gotovo zelo vesela, zato prosimo slovensko učiteljstvo, da jo širijo in priporočajo.

„Popotnik“ ima to-le vsebino: 1. H. Schreiner: Analiza duševnega obzorja otroškega in dušeslovni proces učenja. 2. M. Heric: Noveji nazori o desetinskem sestavu in o desetinkah, o preobrazbi čitanja in pisanja števil. 3. Fr. Suher: Počitniški tečaji v Jeni. 4. Dr. Jos. Tominšek: Dr. Vatrosl. Oblak v prijateljevih životopisih in drugod. 5. Iv. Šega: Pedagogičski utrinki (XVIX.—L.). Razgled. Listek 93. — Pedagogičski paberki 95. — Kronika.

„Slovanska knjižnica.“ — V tisku je sloveč roman „Kletev nezvestobe“, ki je jako obširen. Prvi del izide aprila v knjigi, ki bo obsežna za 4 snopiče. — To na znanje rojakom, ki se za to zanimajo.

„Planinski vestnik“ št. 2. ima to-le vsebino: 1. Eden dan v Grintavcih. Spisal dr. Fr. Tominšek (Dalje). S cepinom in vrvjo. Spisal I. M. (Dalje). 3. Po hrvaški Švici in okolici na kolesu. Spisal Juraj Lubič. (Dalje). 4. Društvene vesti.

„Ljubljanski Zvon“ vsebina marčevega zvezka: 1. C. Golar: Lepa Mara. Romanca. — 2. Josip Kostanjevec: Noč. Povest. (Dalje prihodnjič). — 3. Akil Volynskij: Ruski novelisti. (Konec prihodnjič). — 4. C. Golar: Iz bošanskega perivoja. Pesmi. — 5. Veljko Obradov: Pesnik fra Grga Martić. (Dalje prih.). — 6. A. Gradnik: V mraku. Pesem. — 7. V. S. Fedorov: V hipih takih prihajaj k meni... Pesem. — 8. Podlimbarski: Tovariš Damjan. Povest. (Konec prih.). — 9. Kirihejevič: Sneg pada... Pesem. — 10. A. Aškerc: Rapsodije bolgarskega goslarja. III. Batak. (Dalje prih.). — 11. R. Perušek: Srbsko šolstvo. (Dalje prih.). — 12. Fran Valenčič: Tempi passati. Pesem. — 13. Fr. Dolinčan: Na ulici. Slika. — 14. A. A.: Celjska utrakvistna gimnazija. — 15. Zofka Kveder: Jaz sem bogata! Črtica. — 16. Književne novosti. Dr. Fr. Plešič: Murko M. dr.: Vatroslav Oblak. — J. Kostanjevec: Ivan Cankar: Knjiga za lahkomišelnje ljudi. — Quo vadis? — Dr. Fr. Plešič: Zbornik pouke i zabave. — Ž.: Zoologijski atlas. — Dr. Jos. Tominšek: Die Litteraturen des Ostens in Einzeldarstellungen. — R. Perušek: Kataliniceve Zadnje pjesme. — 17. Slovensko gledališče. Onjegin: A. Drama. — L. Pahor: B. Opera. — 18. Upodabljaljoča umetnost. — t.: I. Grohar. — Peter S. Žmitek: Umetniške razstave letošnje zimske sezone v Petrogradu. — 19. Med revijami. „Volné Směry.“ — „Vienae.“ — „Hrvatska Missao.“ — Splošni pregled. — † Dr. Emil Holub. — Javna predavanja v Ljubljani. — Delavska splošna stavka v Trstu. — Jan Szecepanik.

Vilharjev kip. V kratkem času preseneti akademični kipar, gospod Repič, slovensko javnost s krasnim umetniškim delom. Povečani doprni kip pesnika Vilharja, ki ga je izdelal za Postojino, je namreč že vlit in ga še rezbar spopolnjuje. Umetniku so pri delu služile tri slabe slike pokojnega, a ravnal se je najbolj po oni, ki ga predstavlja kot očeta, sedečega sredi družine. Kip je vsestransko popoln! Vilharjevi sorodniki, katerim je gospod Repič poslal sliko originala, so se mu prav iskreno zahvalili, osobito za to, ker je podobnost tako dobro pogodil. — Delo bo razstavljeno meseca maja ali junija v Ljubljani, kjer se bo lahko vsakdo divil nad redko domačo umetnostjo!

Vestnik.

Imenovanje. Okrajni šolski nadzornik za krški in litjski okraj g. Anton Maier je imenovan okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske in utrakvistične šole v Ljubljani, nadučitelj v Zagorju g. Ljudevit Stiasny pa okr. šolskim nadzornikom za krški in litjski okraj. — Oba okrajna šolska nadzornika sta na glasu kakor izborna šolnika. Če bosta uživala tak glas tudi kakor nadzornika, o tem ne moremo govoriti danes. Sodila jih bo bodočnost — po dejanjih.

Gosp. ravnatelj Francišek Levec je z imenovanjem g. A. Maierja c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom za slovenske šole ljubljanske vzel slovo od mestnega šolstva in učiteljstva. Nova služba na učiteljskem mu ni dopuščala, opravljati še nadalje nadzorniške službe. Ž njim je izgubilo ljubljansko učiteljstvo iz svoje srede izbornega nadzornika in blagohotnega svetovaleca, okolu katerega se je zbiralo vse ljubljansko učiteljstvo s takim zaupanjem, spoštovanjem in ljubeznijo, kakor se zbirajo hvaležni otroci okolu svojega skrbnega očeta. Celih trinajst let je opravljal gosp. ravnatelj Levec nadzorniški težavni posel v Ljubljani, a ves čas ni bilo nasprotja med njim in mestnim učiteljstvom. Kar je imel komu povedati, to mu je povedal odkrito, ne da bi izvajal iz tega kake zle posledice, pač pa je bil neizmerno vesel, če je mogel temu ali onemu kakorkoli pomagati. Škodoval ni nikdar nikomur in ves čas njegovega nadzorstva ni bilo disciplinarne preiskave. Če je prišlo tuintam kaj neljubega vmes, je znal vse mirnim potom poravnati; zato sme biti prepričan, da ga bo ohranilo ljubljansko učiteljstvo v najblajšem spominu. G. nadzornik Levec je užival tudi veliko zaupanje v c. kr. mestnem šolskem svetu in velik ugled pri občinskem svetu. Temu so najboljši dokaz veliki uspehi, ki jih je dosegel. Za časa njegovega nadzorstva se je vsled njegove inicijative in sodelovanja zgradila I. mestna šola, dvorazrednica na Barju in osemrazrednica pri Sv. Jakobu. Vsled njegovega prizadevanja se je ustanovila III. mestna deška šola in otvorilo na mestnih šolah nad 20 novih razredov. Koliko si je prizadeval, da se ustanovi v Ljubljani deška meščanska šola in kaj je vse storil za izboljšanje šolskega obiska in gmotnega stanja ljubljanskemu učiteljstvu, to je vsakomur znano. To in še mnogo več so tista velika, nepozabna dejanja, po katerih ga danes sodi preteklost. Zato pa: blagor mu, ker mu v ogledalu njegove preteklosti odseva blag obraz, znamenje blagega človekoljubja!

Osobne vesti. Nadučitelj v Sodražici g. I. Mandelj je dobil častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje. Gosp. Ivan Kutnar je imenovan šolskim voditeljem v Žuženberku. Gosp. Josip Brinar iz Rajhenburga je imenovan učiteljem v Sevnici. Nadučitelj na Trati g. Anton Požar je premeščen v Mirnopeč. Stalno so nameščene na dosedanjih svojih mestih gđe. Marija Vider v Loškem potoku, Gabrijela pl. Lukanc v Šiški in gg. Fr. Erker v Črmošnjicah ter g. A. Lenarčič v Št. Vidu nad Ljubljano. Učitelj v Mošnjah g. J. Slapšak je imenovan nadučiteljem v Vodicah, gđe. Ernest Rekar je premeščena iz Št. Ruperta v Krško, g. Stipko Jelenec v Dvoru pa je imenovan nadučiteljem istotam.

Nadaljevalni tečaji za ljudske učitelje bodo ob velikih počitnicah v Ljubljani.